

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW, MPVO

Emancipatie

Van
5.1.2.e

Datum
13 maart 2023

Referentie
37273388

Bijlagen
Aanbiedingsbrief 'Vrij
voorsorteren op later:
Aanbevelingen om vo-leerlingen
de kans te geven verder te
kijken dan typische mannen- en
vrouwenberoepen'

Adviesrapport

Intern OCW afgestemd
VO

nota

Verzending adviesrapport 'Vrij voorsorteren op later:
Aanbevelingen om vo-leerlingen de kans te geven verder
te kijken dan typische mannen- en vrouwenberoepen'

Aanleiding

In de Kamerbrief van 12 mei 2022 over de kabinetsvisie op genderverschillen in het onderwijs hebben u beiden o.a. aangekondigd te zullen onderzoeken in hoeverre er op dit moment bij LOB sprake is van genderstereotypering. Dit onderzoek is in opdracht van OCW uitgevoerd door Stichting Vrouwen in Hoger Technisch Onderwijs (VHTO)¹ als onderdeel van de door de OCW gesubsidieerde alliantie 'Worden wie je bent'. Op 30 maart zal het adviesrapport, getiteld 'Vrij voorsorteren op later: Aanbevelingen om vo-leerlingen de kans te geven verder te kijken dan typische mannen- en vrouwenberoepen' (hierna: LOB-onderzoek) worden gepubliceerd. In de bijlage vindt u de aanbiedingsbrief en het concept-rapport. In deze nota vindt u een korte toelichting op de inhoud van het adviesrapport.

Geadviseerd besluit

- Door ondertekening van de aanbiedingsbrief gaat u beiden akkoord met het op 30 maart a.s. verzenden van het adviesrapport 'Vrij voorsorteren op later: Aanbevelingen om vo-leerlingen de kans te geven verder te kijken dan typische mannen- en vrouwenberoepen' naar de Tweede Kamer.

Toelichting

- Op 7 oktober 2020 heeft de Onderwijsraad op verzoek van de Tweede Kamer advies uitgebracht over de verschillen tussen jongens en meisjes in het onderwijs. In mei 2022 hebben MOCW en MPVO inhoudelijk gereageerd op het advies van de Onderwijsraad. Daarbij is ook inzicht gegeven in de visie van MOCW en MPVO op genderverschillen in het onderwijs. Met de verzending van dit rapport geven wij invulling aan de in deze reactie opgenomen toezegging om verder onderzoek te doen naar in hoeverre er op dit moment sprake is van genderstereotypering in LOB.
- Het rapport maakt inzichtelijk in hoeverre genderbias en genderstereotypen een rol spelen in LOB-activiteiten op middelbare scholen. De belangrijkste conclusie is dat er binnen de huidige LOB-aanpak op middelbare scholen op verschillende vlakken risico's op genderstereotypering bestaan. De belangrijkste aanbeveling aan OCW is het actief onder de aandacht brengen van het tegengaan van genderstereotypen rondom LOB bij landelijke organisaties die zich bezighouden met LOB én in de samenleving als geheel.

¹ Ook bekend als Expertisecentrum Genderdiversiteit in Bèta, Techniek en IT.

Volgens VHTO is dit een wezenlijk onderdeel van het vergroten van keuzevrijheid en kanselijkheid voor alle leerlingen;

- De aanbevelingen in het rapport zijn in lijn met het uitgangspunt dat in het emancipatiebeleid van OCW wordt gehanteerd, namelijk dat gender, seksuele diversiteit, afkomst of ondersteuningsbehoefte niet van invloed hoort te zijn op de school-, studie- en loopbaankeuzes die door een leerling worden gemaakt, of hoe een leerling behandeld wordt door diens leraar.²
- De aanbevelingen sluiten ook aan bij de doelstellingen van het op 3 februari 2023 gepubliceerde Actieplan Groene en Digitale Banen,³ gericht op het verhogen van instroom in bètatechnisch onderwijs (ondersteund door de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en OCW. Hierin is specifiek aandacht voor het probleem dat meisjes mede door hun omgeving veelal minder gestimuleerd worden om met techniek in aanraking te komen.
- De aanbevelingen worden betrokken bij de verdere uitwerking van het LOB-beleid.
- Het rapport zal door VHTO aan MOCW worden aangeboden tijdens het aankomende werkbezoek in het kader van Girls' Day op 30 maart 2023. De nota voor dit werkbezoek ontvangt MOCW separaat.

² Kamerstukken 2022/23, 30420-374

³ Kamerstukken 2022/23, 29544-1173

Bijlage – Samenvatting adviesrapport 'Vrij voorsorteren op later: Aanbevelingen om vo-leerlingen de kans te geven verder te kijken dan typische mannen- en vrouwenberoepen'

Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is in beeld te brengen in hoeverre genderbias en genderstereotypen een rol spelen in LOB-activiteiten op middelbare scholen. Hierbij is specifiek gekeken naar risico's in: 1) de begeleiding van leerlingen (e.g. hoeveelheid tijd die beschikbaar is voor LOB, 2) de schoolomgeving (e.g. in hoeverre decanen zich bekwaam voelen op dit thema), 3) de gebruikte LOB-middelen (e.g. testen) en 4) factoren buiten de schoolomgeving (e.g. invloed van de ouders. Vervolgens is per gevonden risico uitgewerkt hoe het risico op genderbias en genderstereotypering kan worden verminderd.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is gebaseerd op kwalitatief onderzoek onder decanen (8 kwalitatieve gesprekken met decanen van vo scholen door heel Nederland), kwantitatief onderzoek onder decanen (survey met 166 respondenten) en een exploratieve analyse van de risico's in LOB-testen (waaronder interviews met 4 leveranciers van LOB-testen).

Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd door VHTO als onderdeel van de door het ministerie van OCW gesubsidieerde alliantie 'Worden wie je bent'. Dit is een alliantie die zich inzet om genderstereotypering in het onderwijs tegen te gaan.

Belangrijkste resultaten

De belangrijkste gevonden risico en aanbevelingen zijn:

- Kinderen krijgen weinig tijd voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Dit kan stereotiepe keuzes in de hand werken. Hierbij wordt tevens vooral gefocust op kinderen die nog geen keuze hebben gemaakt waardoor kinderen die al hebben gekozen, hun keuze niet meer hoeven te toetsen.
- Mentoren en docenten gaan loopbaanoriëntatie en -begeleiding uit de weg, omdat ze zich niet bekwaam genoeg lijken te voelen om ermee aan de slag te gaan. Het aanbieden van training of intervisiesessies zou hiervoor een oplossing kunnen zijn.
- De verwachtingen van decanen, mentoren en docenten kunnen worden beïnvloed door stereotiepe opvattingen. Het kwantitatief onderzoek toont bijvoorbeeld aan dat wanneer jongens en meiden een profieladvies krijgen met betrekking tot het profiel N&T, meisjes vaker een negatief advies krijgen dan jongens.
- Makers van methoden of testen zijn zich bij het maken van methoden onvoldoende bewust dat de woorden en plaatjes die ze gebruiken een andere

uitwerking kunnen hebben op meisjes en jongens. Daarnaast wordt er door de testaanbieders onvoldoende gecommuniceerd welke aannames ten grondslag liggen aan een test. Bewustwording bij makers van methoden en testen over taalgebruik, vraagstellingen en beroepsbeelden kan bijvoorbeeld worden gestimuleerd door na te denken over alternatieve functienamen het niet uitvragen van gender voorafgaand aan de test.

- Leerlingen worden bij het maken van hun keuze ook sterk beïnvloed door ouders en peers en ook zij hebben genderstereotiepe opvattingen. Het beter betrekken van ouders en verzorgers en peers bij LOB zou hiervoor een oplossing kunnen zijn.

Adviezen aan OCW

Het rapport bevat de enkele adviezen specifiek voor OCW voor de inbedding van de aanbevelingen:

- Blijf het tegengaan van genderstereotypen rondom LOB actief onder de aandacht brengen bij landelijke organisaties die zich bezighouden met LOB. Volgens VHTO is dit een wezenlijk onderdeel van het vergroten van keuzevrijheid en kansengelijkheid voor alle leerlingen;
- Zet daarnaast in op het actief informeren van de samenleving over hoe stereotiep Nederlandse jongeren kiezen en wat de negatieve gevolgen hiervan zijn voor de samenleving (bijv. middels een informatiecampagne);
- Stimuleer het opnemen van tegengaan van genderstereotypen in de Checklist Loopbaan Ontwikkeling en -Begeleiding van de Vereniging voor Begeleiders in Onderwijs (BiOND), Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS) en VO-raad.